

Mobile Phones; Gateway to Networked Ecosystems: Presenting a Grounded Theory

Kazem Shamloo: PhD student in Communication Sciences, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, Maybod Branch, Maybod, Iran. **email:** k_shamlu@yahoo.com

Seyed Alireza Afshani: Professor, Department of Sociology, Faculty of Social Sciences, Yazd University (corresponding author), Yazd, Iran Iran. **email:** afshanalireza@yazd.ac.ir

Ali Ruhani: Associate Professor, Department of Cooperation and Social Welfare, Faculty of Social Sciences, Yazd University, Yazd, Iran. **email:** ruhani@yazd.ac.ir

Ali Mohammad Mazidi: Assistant Professor, Department of Communication, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, Maybod Branch, Maybod, Iran. **email:** mazidi6@yahoo.com

The aim of the present study was to explore the role of smart phones as a technological element in the construction of Iranian users' networked ecosystems. The methodology governing this qualitative research and its approach is the grounded theory with a systematic approach by Strauss and Corbin. The target population was active experts in the media and scientific and academic centers, of whom 17 were selected for in-depth semi-structured interviews using theoretical and purposive sampling, and the sampling process continued until the stage of complete information saturation. The data obtained after conversion into text were analyzed using open, axial and selective coding, the results of which were presented in the form of 19 main categories and 1 core category along with a storyline, paradigm model and theoretical micro-schema. The results obtained showed that "tooled bionetwork" as a central phenomenon is constructed following a set of causal conditions including access and production of tooled content, hegemony of smart tools, necessity of smart life of users, maximum audience expansion of tools, progressive membership focused on tools, tool-centricity of information/communications along with a set of contextual and intervening conditions. This constructed action network carries strategies such as the multifunctionality of media, the multi-directionality of communication action, instrumental political/social action, and the base of social networks, and has resulted in consequences such as the convergence of women in the media, the plurality of voices and content in the media space, rational rethinking in the market, and the intelligent life of culture and society.

Keywords: Smart phones, instrumental life, network life, grounded theory.

تلفن همراه؛ دروازه ورود به زیست شبکه‌ای: ارائه یک نظریه زمینه‌ای

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۳/۱۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۵/۰۷

نوشته

کاظم شاملو*

سید علیرضا افشانی**

علی روحانی***

علی محمد مزیدی****

چکیده

هدف پژوهش حاضر واکاوی نقش تلفن همراه هوشمند به مثابه امری فناورانه در بر ساخت زیست شبکه‌ای کاربران ایرانی بود. روش شناسی حاکم بر این پژوهش کیفی و رویکرد آن، نظریه زمینه‌ای با رهیافت نظام‌مند استراوس و کربین است. جامعه هدف، کارشناسان فعال در حوزه رسانه و مراکز علمی و دانشگاهی بودند که با استفاده از نمونه‌گیری نظری و هدفمند ۱۷ نفر از آنان برای مصاحبه عمیق نیمه ساختار یافته انتخاب شدند و فرایند نمونه‌گیری تا مرحله اشباع کامل اطلاعات ادامه یافت. داده‌های به دست آمده پس از تبدیل به متن با استفاده از کدگذاری باز، محوری و گزینشی مورد تحلیل قرار گرفتند که نتایج حاصل از آن در قالب ۱۹ مقوله اصلی و ۱ مقوله هسته به همراه خط داستان، مدل پارادیمی و طرح‌واره خرد نظری ارائه شد. نتایج به دست آمده نشان دهنده آن بود که "زیست شبکه‌ای ابزارمند" به عنوان پدیده مرکزی به دنبال مجموعه شرایط علی از جمله دسترسی و تولید محتوای ابزارمند، هژمونی ابزار هوشمند، لزوم زیست هوشمند کاربران، مخاطب‌افزایی حداکثری ابزارها، عضویت تصاعدی معطوف به ابزار، ابزار محوری اطلاعات/ارتباطات به همراه مجموعه‌ای از شرایط زمینه‌ای و مداخله‌گر بر ساخته می‌شود. این شبکه‌کنشی بر ساخته شده، حامل راهبردهایی چون چندکارکردی شدن رسانه‌ها، چندسویگی کنش ارتباطی، کنش سیاسی/اجتماعی ابزارمند و پایگاه‌بودگی شبکه‌های اجتماعی بوده و به دنبال خود پیامدهایی نظیر همگرایی زنان در رسانه، تکرر صدا و محتوا در فضای رسانه، بازاندیشی عقلانی در بازار، زیست هوشمند فرهنگ و جامعه را به دنبال داشته است.

کلیدواژه: تلفن‌های هوشمند، زیست ابزارمند، زیست شبکه‌ای، نظریه زمینه‌ای.

* دانشجوی دکتری ارتباطات، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد میبد، میبد، ایران
k_shamlu@yahoo.com

** استاد گروه جامعه‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه یزد (نویسنده مسئول)، یزد، ایران
afshanalireza@yazd.ac.ir

*** دانشیار گروه تعاون و رفاه اجتماعی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه یزد، یزد، ایران
ruhani@yazd.ac.ir

**** استادیار گروه ارتباطات، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد میبد، میبد، ایران
mazidi6@yahoo.com

نحوه استناد به این مقاله: شاملو، کاظم؛ افشانی، سید علیرضا، روحانی، علی و مزیدی، علی محمد (۱۴۰۳). تلفن همراه؛ دروازه ورود به زیست شبکه‌ای: ارائه یک نظریه زمینه‌ای. رسانه، ۳۵(۳)، ۱۰۵-۸۱.

مقدمه

اولین تماس تلفن همراه در منهن در آوریل ۱۹۸۳ برقرار شد (کاتز^۱، ۲۰۰۷: ۳۸۹). از آن زمان تاکنون بیش از ۵ میلیارد نفر در سراسر جهان مشترک تلفن همراه شده‌اند. تلفن همراه در کنار اینترنت از اصلی‌ترین نشانه‌های این عصر جدید بوده است (محمدمدی سیف و عارف، ۱۳۹۴: ۱۵۶). می‌توان تلفن را ابزاری تلقی کرد که بخشی از هویت افراد در دوران مدرن بدان وابسته است. تلفن همراه به‌عنوان عصاره فناوری‌های روز جهان، امکانات مختلفی در خود گرد آورده است. در حال حاضر کاربران با خرید یک تلفن همراه علاوه بر امکان برقراری ارتباط، امکان استفاده از دوربین، کنسول بازی، ساعت زنگ‌دار، پیغام‌گیر، اینترنت همراه و ... را می‌یابند (عمیدی مظاهری و همکاران، ۱۳۹۲: ۲۷۷). آنچه واجد اهمیت خواهد بود هوشمند بودن تلفن‌های همراه است که فقط به ارسال پیام یا برقراری تماس محدود نباشد. قدرت گوشی‌های هوشمند و گستردگی و فراگیر شدن آن باعث شده است که برخی از محققان تمرکز خود را از اعتیاد به اینترنت و استفاده مشکل‌ساز از تلفن همراه به اعتیاد به گوشی‌های هوشمند تغییر دهند (هاوی و سامها^۲، ۲۰۱۷: ۱۰۴۶).

با وجود این، هم‌زمان با استقبال افراد از تلفن‌های همراه هوشمند، ارائه مدل‌های به‌روزتر از گوشی‌ها و معرفی ویژگی‌های اضافی مانند پردازش‌گر قوی، حافظه بیشتر، رادیو، باطری بادوام‌تر، دوربین با کیفیت و ... باعث افت ارزش مدل‌های قدیمی‌تر شد (پانوار و آگروال^۳، ۲۰۲۱: ۶۳۴). شاید در نگاه ابتدایی برای بسیاری از کاربران، امکانات تلفن‌های هوشمند واجد اهمیت باشد، اما به‌طور عمیق‌تر می‌توان نیازمندی‌های اجتماعی را در فراسوی آن پی‌گیری کرد که در طی آن هر کدام ابزاری هوشمند برای رفع آن نیاز به‌کار می‌گیرند. در واقع ابزارهای هوشمند برای افراد فقط برای برقراری ارتباط نیستند بلکه افراد می‌توانند با توجه به امکانات این ابزارها و پشتیبانی از شبکه‌های اجتماعی مختلف به عضوی فعال در بستر جامعه نیز تبدیل شوند. در این معنا می‌توان گفت اساسی‌ترین کارکرد تلفن هوشمند این است که افراد جدا افتاده را در دسترس یکدیگر قرار می‌دهد و در نتیجه هماهنگی و همبستگی بین افراد را تسهیل می‌کند (لینگ و لای^۴، ۲۰۱۶: ۸۳۴). به اعتبار پیشرفت روزافزون تلفن‌های هوشمند، این ابزار پرکاربرد همه رسانه‌های پیش از خود را در خویش جمع کرده است و در خصوصی‌ترین تا عمومی‌ترین عرصه‌های زندگی اجتماعی حضوری فراگیر و همه لحظه‌ای دارد (زکی، ۱۴۰۰: ۲).

درحالی‌که در گذشته هم‌مکانی افراد مبنای برقراری ارتباط بود و در صورت عدم حضور دو فرد در یک مکان، امکان برقراری ارتباط وجود نداشت، اما با آمدن تلفن همراه این امر میسر شد

1. Katz

۲. بر اساس گزارش انجمن سامانه جهانی ارتباطات سیار (GSM) در سال ۲۰۱۸.

3. Hawi & Samaha

4. Panwar & Agrawal

5. Ling & Lai

و ویژگی ناهم‌مکانی یا فرامکانی برای ارتباطات انسانی به وجود آمد. در واقع عنصر زمان و مکان در فضای مزبور بی‌معناست (جوادی، ۱۴۰۲: ۱۶۲). به عبارت دیگر، محدودیت‌های زمانی و مکانی در این ابزار مرتفع شده است. البته آثار این ابزار جدید تنها به حذف محدودیت‌های زمانی و مکانی محدود نمی‌شود، بلکه فضای ارتباطی جدیدی را شکل می‌دهد (کوثری و همکاران، ۱۳۸۵: ۲) که تنها مبتنی بر رابطهٔ دونفره نیست. در ساده‌ترین بیان ممکن باید گفت، توسعهٔ تلفن‌های هوشمند ارتباطات سریع، تبادل اطلاعات و ارتباطات اجتماعی گسترده را امکان‌پذیر می‌سازد. به همین دلیل می‌توان آن را دارای ارزشی اجتماعی تلقی کرد که نه تنها افراد بلکه روح حاکم بر جوامع را به یکدیگر پیوند می‌دهد. این امر زمانی خود را بیشتر نمایان کرد که تعاملات حضوری در طول بیماری کرونا به شدت محدود شد (وونگ، ۲۰۲۲: ۱). در شرایط مزبور نه تنها ابزارهای هوشمند اهمیت بیشتری پیدا می‌کنند بلکه فراتر از آن کارکردهای چندگانه‌ای را اجرا خواهند کرد. به همین دلیل فناوری‌های دیجیتال با تسهیل دسترسی به شبکه، ارتباطات، همکاری و آموزش بر خط زندگی افراد را به‌طور قابل توجهی تغییر داده است. در این معنا برای بسیاری از سازمان‌ها و نهادها، گوشی‌های هوشمند به یک ضرورت تبدیل شده‌اند و نیز تأثیر آن‌ها بر زندگی روزمره قابل توجه بوده است (آلمامونو همکاران، ۲۰۲۳: ۲).

فراتر از آن، ابزارهای هوشمند را می‌توان نقطهٔ آغازی برای استفادهٔ بیشتر از رسانه‌های اجتماعی تلقی کرد که استفاده از آن‌ها مشارکت سیاسی را تحریک می‌کند (والنزواتلا و همکاران، ۲۰۱۹: ۸۰۲). به همین دلیل نمی‌توان ابزارمندی فناوری با محوریت تلفن‌های همراه را نادیده گرفت چراکه نقشی اساسی و مؤثر در زندگی روزمره افراد دارد و مستقیم و غیرمستقیم جنبه‌های بسیاری از ارتباطات و تعاملات انسان را تحت تأثیر قرار داده است (قدمی، ۱۳۹۲: ۴۴).

آنچه مسئله‌مندی تلفن‌های هوشمند را بیشتر می‌کند نقش مهم آن‌ها در شکل‌دهی به زیست اجتماعی افراد در ورای محیط واقعی است. با توجه به ضریب نفوذ ۱۶۶ درصدی تلفن همراه در بین کاربران ایرانی باید گفت نقش گوشی هوشمند در شکل‌دهی به زیست شبکه‌ای افراد بیشتر خواهد بود. زیرا بسیاری از کاربران به واسطهٔ دسترسی به تلفن‌های هوشمند در فضای رسانه‌های اجتماعی حضور پیدا کرده و نه تنها کنش‌های فردی بلکه کنش‌های اجتماعی، سیاسی و اقتصادی خود را با استفاده از ابزارهای هوشمند سازمان‌دهی می‌کنند. به همین دلیل باید گفت مبادلهٔ اطلاعات، افکار، ایده‌ها، نگرش‌ها و جهان‌بینی‌ها قبل از آن که در یک شبکهٔ اجتماعی صورت گیرد، از طریق یک ابزار هوشمند به آن شبکه‌ها وارد خواهد شد. به همین دلیل در این پژوهش تلاش شده است با توجه به نقش تلفن همراه هوشمند در زندگی اجتماعی افراد، بسترها و شرایطی را که از طریق آن زیست شبکه‌ای کاربران را امکان‌پذیر می‌کند،

1. Wong
2. Al-Mamunet
3. Valenzuela

برساخته و بازتفسیر شود. در این میان تلاش می‌شود با تکیه بر نظرات کارشناسان حوزه رسانه و ارتباطات، زیست ابزارمند کاربران در بستر رسانه‌های اجتماعی با استفاده از رویکرد تفسیری و روش نظریه زمینه‌ای مورد واکاوی قرار گرفته و راهبردها و پیامدهای متناسب با آن نیز شناخته شود. همچنین تلاش خواهد شد با تکیه بر مفهوم حساسیت نظری، یافته‌های نهایی تحقیق در چهارچوبی نظری و انتزاعی به بحث گذاشته شود. حساسیت مزبور متکی بر نظریه‌هایی چون نظریه اهلی سازی راجر سیلورستون^۱ و نظریه آپاراتژیست^۲ جیمز کاتز، است. بر این اساس، سؤال اصلی پژوهش بدین شکل طراحی شد که: زیست ابزارمند کاربران در شبکه‌های اجتماعی از طریق چه فرایندهایی برساخته می‌شود؟

پیشینه تحقیق

برای پرداختن عمیق‌تر به موضوع مورد بررسی تلاش شد پژوهش‌های داخلی و خارجی مورد بررسی قرار گیرد. هرچند بیشتر تحقیق‌های انجام‌شده در این حوزه بیشتر ارجاعات روان‌شناختی و آسیب‌شناسانه داشته‌اند. نویسندگان متن حاضر تلاش کرده‌اند با پی‌گیری پیشینه‌های تجربی موجود فرایند برساخت زیست ابزارمند کاربران را بهتر نشان دهند. در حوزه داخلی تحقیقات افرادی چون اجاق و نورزاد (۱۴۰۱)، زکی (۱۴۰۰)، همتی و همکاران (۱۴۰۱)، دلاورپور و همکاران (۱۴۰۰)، بروجرودی (۱۳۹۷)، مرادی‌فر و همکاران (۱۳۹۷)، فرقانی و بدیعی (۱۳۹۵)، کوثری و همکاران (۱۳۸۵) بررسی شد. به‌طورکلی این تحقیق‌ها با بیان ویژگی‌ها و کاربردهای خاص تلفن‌های هوشمند نظیر تسهیل ارتباطات دوستانه و خانوادگی، سرگرم‌محوری، انتقال پیام‌های صوتی و تصویری، سیالیت ابزار، سهولت کاربری و امکان دسترسی به اطلاعات در لحظه، تأکید می‌کنند که فهم و تلقی افراد از تلفن همراه به‌واسطه گسترش شبکه‌های اجتماعی فراتر از یک وسیله ارتباطی است. زیرا کاربران در طی آن به بازتعریف و بازنمایی هویت خود و حتی سوژه‌انگاری گوشی هوشمند مبادرت می‌ورزند. همچنین کاربران در ذهن خود تعریفی انسان‌گونه از تلفن هوشمند ارائه می‌دهند که این امر سوژگی متقابل را رقم می‌زند. این نتایج همچنین پیامدهای مثبت زیست مجازی ایرانیان را توانمندی ارتباطات، خودکای جمعی و اصلاح برخط سیاسی و اجتماعی، شکل‌گیری و تقویت حوزه عمومی، کارآفرینی، نوآوری و توانمندی اقتصادی، ابزاری برای استقلال از خانواده و انتخاب روابط گزینشی قلمداد می‌کنند و فرایند اهلی‌سازی فناوری را در تحقیق‌های خود مورد واکاوی قرار داده‌اند. این نتایج، شبکه تعامل کاربران و گوشی‌های هوشمند را با محوریت شبکه انعطاف‌پذیری کنش‌ها و عدم تحمیل نوع خاصی از کنش و هویت‌های متغیر تلقی می‌کنند. براساس این نتایج، میزان استفاده و فعالیت

1. Roger silverstone
2. Apparatgeist

کاربران از طریق گوشی‌های هوشمند، سبب تقویت مشارکت سیاسی و آگاهی سیاسی می‌شود. در کنار آن برخی بیان می‌دارند که اعتیاد به گوشی هوشمند به صورت کلی می‌تواند منجر به بروز مشکلات جسمی، تجربه تنش و اضطراب و افزایش سطح افسردگی شود. در حوزه خارجی پژوهش‌های افرادی چون المامون و همکاران (۲۰۲۳)، آلتایبی^۱ و همکاران (۲۰۲۲)، فابیو^۲ و همکاران (۲۰۲۲)، استویچ^۳ و همکاران (۲۰۲۱) یاداو^۴ و همکاران (۲۰۲۱)، هاوی و ساماها (۲۰۱۷)، چیگن^۵ و همکاران (۲۰۱۴) بررسی شد. نتایج این پژوهش‌ها به صورت کلی متکی به وجهه آسیب‌شناسانه دسترسی به گوشی‌های هوشمند است. در این بیان پیامدهایی چون هموفوبیا، افسردگی، بی‌خوابی، کاهش پیشرفت تحصیلی و اخلال در عملکرد تحصیلی، مشکلات جسمانی، به خطر افتادن رفاه روانی، انزوای اجتماعی، اعتیاد به تلفن هوشمند، تغییر رفتار افراد به علت استفاده بیش از حد از تلفن همراه، افزایش اضطراب و گسست روابط خانوادگی را می‌توان در نسبت با تلفن‌های همراه هوشمند فهم کرد. به این معنا که بین استفاده بیش از اندازه تلفن همراه هوشمند و موارد فوق رابطه وجود دارد. در کنار آن این تحقیق‌ها بیان می‌کنند که مجموعه عواملی چون ویژگی‌های شخصی افراد، ویژگی‌های گوشی‌های هوشمند، اپلیکیشن‌های جذاب تلفن‌های هوشمند و عوامل اجتماعی، تحریک‌کننده استفاده بیش از حد از تلفن‌های هوشمند می‌شود. همچنین این نتایج بیان می‌کنند که افراد با سطوح بالای استفاده از گوشی‌های هوشمند در خودکنترلی رفتاری و شناختی مشکل دارند. با این وجود نتایج بعضی تحقیق‌ها نشان داده است که استفاده از تلفن‌های همراه هوشمند موجب تضمین سطوح بالاتری از رضایت از زندگی می‌شود.

روش تحقیق

این پژوهش بنابر هدف خود از روش‌شناسی کیفی، رویکرد نظریه زمینه‌ای با رهیافت نظام‌مند استراوس و کربین استفاده کرده است. در این رویکرد، تحلیل‌های انجام‌شده و نظریه نهایی با یکدیگر رابطه نزدیک دارند و نیازمند یک فرایند رفت‌وبرگشتی برای جمع‌آوری داده و در نهایت ساخت نظریه است. در این روش برای دیدگاه‌های افراد مورد تحقیق ارزش قائل می‌شوند، محقق و تحقیق‌شونده با یکدیگر در رابطه متقابل در نظر گرفته می‌شوند (فروغی و همکاران، ۱۴۰۰: ۶۵). اهمیت این روش، به دلیل قابلیت در نظریه‌سازی و ایجاد ظرفی برای تحلیل داده‌های کیفی است. در روش کیفی هدف، دستیابی به سطحی از توصیف و تولید یا کشف نظریه است (افشانی و همکاران، ۱۳۹۸: ۵). بر اساس چشم‌انداز فوق، نمونه‌گیری در این پژوهش به صورت

1. Alotaiet
2. Fabio
3. Stevic
4. Yadavet
5. Çağanet

هدفمند و نظری بود. به همین دلیل با ۱۷ نفر از کارشناسان حوزه رسانه و ارتباطات در دانشگاه‌ها و مراکز رسانه‌ای، مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته انجام شد. پس از انجام هر مصاحبه، متن آن حروفچینی شده و مورد تحلیل قرار می‌گرفت و بر اساس نمونه‌گیری نظری، مصاحبه بعدی انجام می‌شد و مجدد فرایند مذکور، تکرار می‌شد. تا جایی که داده‌های به‌دست آمده در پیشبرد نظریه نهایی تأثیری نداشته و اشباع کامل حاصل شد. داده‌های جمع‌آوری شده در این تحقیق با استفاده از سه مرحله کدگذاری باز، محوری و گزینشی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. در انجام این تحقیق تلاش شد ملاحظات اخلاقی چون توضیح دقیق هدف پژوهش، نحوه انتشار نتایج، رضایت آگاهانه مشارکت‌کنندگان، رعایت حریم خصوصی، حفظ گمنامی و رازداری مورد توجه قرار گیرد (نیومن، ۱۳۹۰: ۲۸۳). به همین دلیل فقط با افرادی مصاحبه صورت می‌گرفت که تمایل کامل برای مشارکت در تحقیق داشتند. در مسیر ارائه یافته‌ها از اسامی مستعار برای حفظ معیار گمنامی استفاده شد و اطلاعات خصوصی مشارکت‌کنندگان نیز بر اساس معیار رازداری، محفوظ ماند. قابلیت اعتماد یافته‌های پژوهش با به‌کارگیری راهبردهایی چون مشارکت طولانی مدت در میدان پژوهش، بررسی اعضا، بررسی همکاران و توصیف غنی صورت گرفت. تأیید پایایی تحقیق نیز با رعایت اصول و نکات مصاحبه مطلوب، ثبت کامل رخ دادها و پیاده‌سازی آنان انجام گرفت.

جدول ۱. مشخصات مشارکت‌کنندگان

نام	جنسیت	تحصیلات	سن	شغل	مدت مصاحبه
حسن	مرد	دکترا	۶۰ سال	استاد ارتباطات دانشگاه	۵۶
مهران	مرد	دکترا	حدود ۷۰ سال	استاد ارتباطات دانشگاه	۳۱
رحمان	مرد	فوق لیسانس	۴۵ سال	روزنامه‌نگار	۵۱
مهدی	مرد	دکترا	حدود ۵۰ سال	استاد دانشگاه	۴۹
امیر	مرد	دکترا	حدود ۴۰ سال	استاد دانشگاه	۶۲
زینب	زن	دکترا	۵۳ سال	استاد دانشگاه	۵۸
سعید	مرد	دکترا	حدود ۴۲ سال	استاد دانشگاه	۳۴
حسین	مرد	دکترا	حدود ۵۰ سال	خبرنگار	۴۸
محمد	مرد	فوق لیسانس	حدود ۴۳ سال	مدیر چندرسانه‌ای	۳۹
نادر	مرد	دکترا	حدود ۴۵ سال	استاد دانشگاه	۴۲
پژمان	مرد	فوق لیسانس	۶۳ سال	از مدیران ایرنا	۳۵
مریم	زن	دکترا	۴۶ سال	سرمدیر ایرنا	۶۴

نام	جنسیت	تحصیلات	سن	شغل	مدت مصاحبه
علیرضا	مرد	دکتر	۵۰ سال	معاون خبر صداوسیما استان	۵۶
سارا	زن	دکتر	۴۶ سال	مدیر در دانشگاه	۲۴
آرش	مرد	فوق لیسانس	۵۵ سال	معاون خبرگزاری رسمی	۶۶
محمدرضا	مرد	دکتر	۴۷ سال	دستیار استاد در دانشگاه	۳۳
رضوان	زن	دکتر	۴۲ سال	دستیار استاد در دانشگاه	۴۷

یافته‌های پژوهش

تحلیل و بررسی جزئی مفاهیم، مقوله‌های فرعی و مقوله‌های اصلی در این تحقیق منتهی به یک مقوله هسته با عنوان "برساخت اجتماعی زیست ابزارمند" شد. این مقوله از ۱۵۸ مفهوم، ۴۹ مقوله فرعی و ۱۹ مقوله اصلی برساخته شده^۱ و فرایندهای حاکم بر داده‌های به دست آمده را به صورت انتزاعی تر نشان می‌دهد. در ادامه، یافته‌های پژوهش در قالب خط داستان و مدل پارادایمی ارائه و در اثباتی ارائه خط داستان، تلاش شد تا پس از توضیح هر کدام از مقوله‌های اصلی، یک نقل قول از گفته‌های مشارکت‌کنندگان با حفظ معیار رازداری ذکر شود.

جدول ۲. مقوله‌های فرعی، اصلی و هسته مستخرج از بستر پژوهش

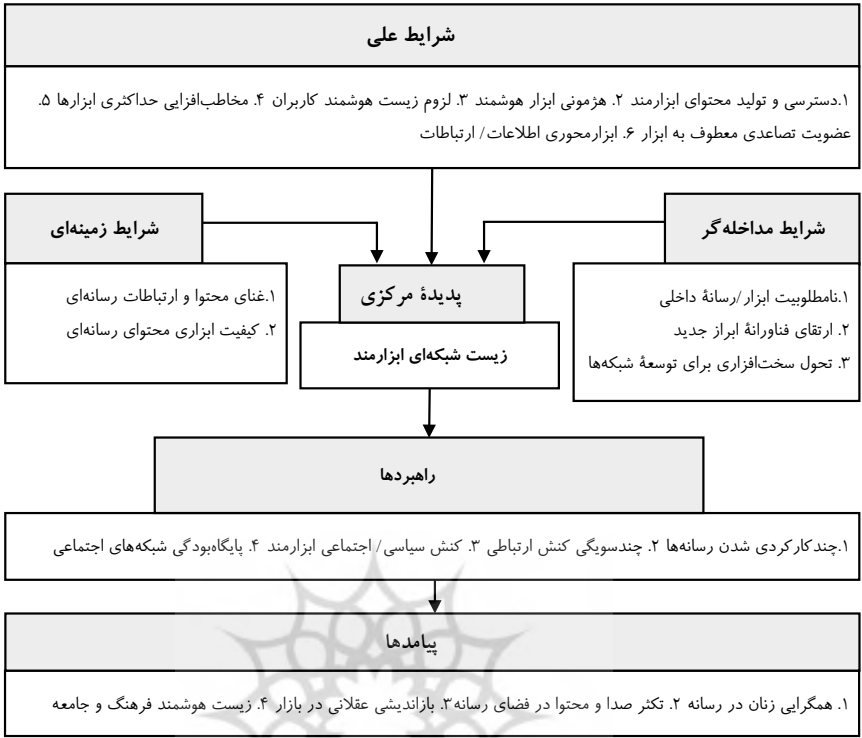
مقوله هسته	مقوله‌های اصلی	
برساخت اجتماعی زیست شبکه‌ای ابزارمند	تکثیر صدا و محتوا در فضای رسانه	چند کارکردی شدن رسانه‌ها
	ارتقای فناوریانه ابزار جدید	دسترسی و تولید محتوای ابزارمند
	غنای محتوا و ارتباطات رسانه‌ای	چندسویگی کنش ارتباطی
	کنش سیاسی / اجتماعی ابزارمند	کیفیت ابزاری محتوای رسانه‌ای
	لزوم زیست هوشمند کاربران	مخاطب‌افزایی حداکثری ابزارها
	تحول سخت‌افزاری برای توسعه شبکه‌ها	ابزارمحوری اطلاعات / ارتباطات
	پایگاه بودگی شبکه‌های اجتماعی	نامطلوبیت ابزار / رسانه داخلی
	هژمونی ابزارهای هوشمند	بازتفسیر همگرایی زنان در رسانه
	عضویت تصاعدی معطوف به ابزار	بازاندیشی عقلانی در بازار
زیست هوشمند فرهنگ و جامعه		

۱. به علت محدودیت حجم مقاله، مفاهیم و مقوله‌های فرعی حذف شدند.

مدل پارادایمی پژوهش

پدیده مرکزی: زیست شبکه‌ای ابزارمند

طراحی مدل پارادایمی، در جهت کدگذاری محوری است. جریان فرایندها و فعالیت‌های تحلیلی نشان می‌دهد که پدیده مرکزی "زیست شبکه‌ای ابزارمند" نام دارد. این پدیده را می‌توان به‌عنوان مقوله‌ای درک کرد که تمامی کنش و واکنش‌های کاربران در هنگام استفاده از تلفن‌های هوشمند با توجه به آن قابل شناخت خواهد بود. از این حیث باید فعالیت‌های رسانه‌ای، شکل‌گیری شبکه‌های ارتباطی، کنشگری در فضای رسانه، سرگرم‌محوری کاربران، افزایش تعداد کاربران و ... را در نسبت با ابزارمندی فهم کرد که هر کدام از افراد به تناسب دسترسی به آن زیست شبکه‌ای را تجربه می‌کنند. قبل از آن‌که زیست شبکه‌ای ابزارمند یک مفهوم انتزاعی تلقی شود و به رفتارهای فردی و کنش‌های تک‌افتاده افراد در بستر رسانه‌های اجتماعی ارجاع داشته باشد، یک برساخت اجتماعی است که هم روابط بازار آن را بازتولید می‌کند، هم روابط اجتماعی و سیاسی می‌تواند بر آن تأثیرگذار باشد. به‌همین دلیل نباید این پدیده را به‌عنوان یک برساخت فردی در نظر گرفت که افراد در طی آن با در دست داشتن تلفن همراه هوشمند می‌توانند در بستر رسانه‌ها زیست کنند و یا آن را تنها به فناوری هوشمندی فروکاست که زندگی افراد را شکل می‌دهد. در این معنا زیست شبکه‌ای ابزارمند کاربران در یک فرایندی از کنش و واکنش از سطح فردی تا سطح کلان در رفت‌وآمد خواهد بود که با پیشرفت‌های فناوریانه، پویایی بخش اقتصادی و شکل‌گیری روابط اجتماعی فرامکان به‌طور مداوم بازتولید می‌شود. به اعتبار این نوع بازتولید، باید همواره زیست ابزارمند را به‌عنوان مقوله‌ای پایدار برای زندگی اجتماعی در نظر آورد به مدد پویایی‌های اجتماعی و فناوریانه واجد بررسی خواهد بود.

شکل ۱. مدل پارادایمی پژوهش

خط داستان

دسترسی و تولید محتوای ابزارمند

براساس اذعان مشارکت‌کنندگان، حضور مداوم کاربران در رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی به‌طور مستقیم منوط به دسترسی آن‌ها به ابزارهایی مانند گوشی‌های هوشمند است. در این معنا ابزار پیشرفته نه تنها ارتباط کاربران را تسهیل خواهد کرد بلکه موجب خواهد شد با در دست داشتن ابزار با کیفیت، تولید محتوای بیشتر و بهتری در فضای رسانه داشته باشند. به این اعتبار بسیاری از کاربران نمی‌توانند فعالیت شبکه‌ای داشته باشند مگر آن‌که ابزارهای متناسب با اهداف در اختیارشان باشد. لذا دسترسی کاربران به محتوای با کیفیت، امکان ایجاد ارتباطات شبکه‌ای، تولید محتوای رسانه‌ای، انتقال اطلاعات، فعالیت شبکه‌ای و فراتر رفتن از مصرف‌کنندگان صرف در قدم ابتدایی وابسته به ابزارهای هوشمند است. محمدرضا ۴۷ ساله می‌گوید:

با دسترسی ساده و ارزان به اینترنت و به‌ویژه از طریق گوشی‌های هوشمند، استفاده از این‌گونه ابزارها و اپلیکیشن‌ها به‌طور چشمگیری افزایش پیدا کرده است و این امر باعث فعالیت مستمر افراد شده است.

هژمونی ابزارهای هوشمند

استفاده روزافزون از گوشی، تبلت و رایانه برای انجام بسیاری از کارهای روزمره را در دنیای جدید می‌توان به‌مثابه هژمونی تلقی کرد که سیطره آن بر دنیای مدرن تا مدت‌ها ادامه خواهد داشت. این امر زمانی بیشتر آشکار خواهد شد که دریا بیم تمامی شبکه‌های اجتماعی و مجازی مبتنی بر تلفن همراه هستند. به‌طوری‌که کاربران نمی‌توانند از نرم‌افزارهای جدید استفاده کنند مگر آن‌که تلفن هوشمند داشته باشند. در واقع پیشرفت فنی تلفن همراه نسبت به استفاده از نرم‌افزارها یک امر پیشینی بوده و ضرورت خود را آشکار می‌کند. تسلط هژمونیک ابزارهای هوشمند بر زندگی افراد زمانی بیشتر خود را نشان می‌دهد که از یک طرف شرکت‌های سازنده جهت به‌دست آوردن سهم بازار خود سالانه حجم انبوهی از تلفن همراه را تولید و روانه بازار می‌کنند و از طرف دیگر هرکدام از کاربران نیز در تکاپو برای خرید آن محصولات هستند. حسین ۵۰ ساله می‌گوید:

در واقع، تولد گوشی‌های هوشمند موجب زایش و گسترش شبکه‌های اجتماعی (مجازی) شد و این روند دگرگونی و انقلاب ارتباطی همچنان ادامه دارد.

لزوم زیست هوشمند کاربران

برای آن‌که ابزارهای هوشمند ارتباطی بتوانند به‌عنوان نیروی محرکه اقتصادی در بستر جامعه مدرن جلوه کنند لازم است بازتولید آن‌ها در بستری از نیازهای اجتماعی صورت گیرد. نیاز اجتماعی به تلفن همراه، توجه‌گر بخش اقتصادی برای پیشینه‌کردن تولیدات هوشمند است. مهم‌تر از توجهات اقتصادی، آنچه بیشتر واجد اهمیت خواهد بود، گسترش شبکه روابطی است که از روزنه تلفن‌های همراه هوشمند می‌گذرد. این شبکه روابط اجتماعی زیست هوشمند کاربران را بهنجار و غیرقابل اجتناب جلوه می‌دهند. در این معنا پر کردن خلأ فراغت افراد، اشتغال هوشمند، رفع نیازهای اطلاعاتی، پویایی روابط اجتماعی جلوه‌گر زیست هوشمند کاربرانی خواهد بود که بدون داشتن تلفن همراه نمی‌توانند به زندگی مذکور ادامه دهند. نادر ۴۵ ساله با اشاره به نقش تلفن همراه در رفع نیاز اطلاعاتی کاربران می‌گوید:

بسیاری از مردم با این گوشی هوشمند، کار و زندگی می‌کنند، همه از طریق آن نیازهای اطلاعاتی خود را رفع می‌کنند و بسیاری دیگر نیز تفریح و سرگرمی آن‌ها با این گوشی‌ها انجام می‌شود.

مخاطب‌افزایی حداکثری ابزارها

بنابر نظر مشارکت‌کنندگان این پژوهش، یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های تلفن‌های هوشمند، توانایی آن در جذب مخاطبان است. تلفن‌های همراه با فراهم آوردن شرایط لازم برای حفظ حریم شخصی، ایجاد محیط مستقل برای فرد، مکنون داشتن ارتباط افراد با سایرین، به رسمیت

شناختن سلیقه افراد، فراهم آوردن میدان شخصی برای سرگرمی، تحول در مشارکت افراد در جامعه، ایجاد امنیت و به صورت کلی به رسمت شناختن فردیت توانسته است همه افراد جامعه را به خود جذب کند. این ابزارها نه تنها فردیت را به رسمت می‌شناسند بلکه ارتقای کمی و کیفی آن برای مستقل شدن از دنیای واقعی را می‌توان بخشی از تلاش برای مخاطب‌افزایی به‌شمار آورد. از این حیث ابزارهای هوشمند را می‌توان دروازه ورود به زیست شبکه‌ای تلقی کرد. سارا ۴۶ ساله با اشاره به تحول مشارکت افراد می‌گوید:

این گوشی‌ها با تحول در نحوه مشارکت و تولید محتوا مخاطبان بیشتری را برای ارسال پیام تشویق می‌کند.

عضویت تصاعدی معطوف به ابزار

در صورتی می‌توان انتظار داشت که تعداد انبوهی از کاربران از شبکه‌های اجتماعی و نرم‌افزارهای کاربردی استفاده کنند که دسترسی کافی به ابزار هوشمند داشته باشند. در این معنا افرادی که تلفن همراه باکیفیتی داشته باشند که پردازش‌گر قوی، دوربین باکیفیت، حافظه بالاتر و... داشته باشند به راحتی می‌توانند در شبکه‌های اجتماعی حضور پیدا کنند. به همین دلیل افراد تلاش خواهند کرد که با خرید ابزار باکیفیت، زیست شبکه‌ای خود را تضمین کنند. عضویت تصاعدی افراد در این فضا به‌طور مستقیم معطوف به ابزار هوشمند آن‌ها است. مریم ۴۶ ساله می‌گوید:

در برخی شبکه‌های اجتماعی مانند اینستاگرام برای انتشار عکس و فیلم با کیفیت نیاز به داشتن ابزاری با کیفیت بالایی است.

ابزار محوری اطلاعات / ارتباطات

تصور ابتدایی کاربران رسانه‌های اجتماعی این بوده است که از تلفن همراه فقط بنابر ضرورت استفاده خواهند کرد و به راحتی می‌توانند با تمایز بین دنیای واقعی و مجازی، همچنان زیست خود را در فضای واقعی ادامه دهند و به این اعتبار، آن‌ها خواهند توانست گردش اطلاعات و ارتباطات اجتماعی خود را نیز به همان دنیای واقعی معطوف کنند. اما با گذشت زمان و گسترده شدن حوزه ابزار و همچنین دوجوانی شدن زیست اجتماعی، ابزار محوری اطلاعات و ارتباطات بیش از پیش خود را آشکار کرده است. به گونه‌ای که اگر اطلاعات و روابط اجتماعی تنها به دنیای واقعی محدود باشد می‌تواند مقوله‌ای غیر عادی تلقی شود. در این معنا انقلاب ارتباطی، توسعه شبکه‌های اطلاعاتی، تقویت برخط تعاملات اجتماعی، لزوم دسترسی به ابزارهای هوشمند را جز در قالب ابزارمندی اطلاعات و روابط نمی‌توان فهم کرد. سعید ۴۲ ساله در این مورد می‌گوید:

با در دست داشتن تلفن همراه تعامل بین شما و کاربران مختلف از سراسر دنیا برقرار می‌شود.

غناي محتوا و ارتباطات رسانه‌اي

زيست شبکه‌اي ابزارمند کاربران به‌طور زمينه‌اي وابسته به غناي محتوا و ارتباطات رسانه‌اي آن‌ها است. در اين معنا، افراد با زنده و گيراکردن پيام‌هاي خود، افزايش غناي محتوای تصويری، استفاده از محتويات چند رسانه‌اي برای فهم متقابل، تلاش برای ارتقای کيفی، روابط و شبکه‌سازي خود را در قالب فعاليتی فهم خواهند کرد که ابزارهاي هوشمند مقدمات آن را برايشان فراهم کرده است. به اين اعتبار کاربران در فضای رسانه همواره در تکاپویی مداوم برای توليد محتوای جديد و شبکه‌سازي‌هاي گسترده خواهند بود زیرا ابزارهاي جديد اين امکان را برای آن‌ها فراهم کرده است. علیرضا ۴۷ ساله در مورد گيرایی و غنايي بودن پيام‌هاي تصويری می‌گويد:

بينيد ما دوست داريم آمار را به‌صورت نمودار بينيم تا فهم‌مان از آن بيشتري باشد چون کيفيت بيشتري را ارائه می‌کند. وقتی کليپ‌هاي کوچک و کم‌حجم اما با کيفيت خوب فرستاده می‌شود در جذابيت شبکه و اقناع‌گري پيام‌ها تأثير قطعی دارد.

کيفيت ابزاري محتوای رسانه‌اي

محتوای توليدشده در بستر رسانه‌هاي اجتماعي قبل از هر چيزی کيفيتی ابزاري دارند. کيفيت ابزاري محتوای رسانه‌اي را بايد در بيان ساده آن مقدم‌بودن کيفيت ابزار هوشمند قبل از تلاش برای توليد محتوا تعريف کرد. در اين معنا توسعه کيفي تبادللات و انتشار تصاعدي اطلاعات را بايد فقط ذيل کيفيت ابزاري محتوای رسانه‌اي فهم کرد. نشر اخبار، تماشايش فيلم، ساختن کليپ، استفاده از امکانات نرم‌افزاري، ساپورت گروه‌ها و کانال‌ها و اشتراک‌گذاري تصاویر و صداها و سهولت در نشر و دريافت پيام را کيفيت ابزارهايی که بدان وسيله تهيه شده‌اند تعيين خواهد کرد. هرچند در برخورد با محتوای رسانه‌اي، خود محتوای ارائه‌شده مدنظر قرار گرفته و تمجيد يا تحقير می‌شود اما بايد در نظر داشت که کيفيت محتوای توليدي به‌صورت مستقيم به کيفيت ابزار توليد رسانه‌اي وابسته است. مهدي ۵۰ ساله می‌گويد:

حتی گوشي‌هاي هوشمند از نظر انتشار پيام نیز سهولت بيشتري نسبت به ديگر ابزارها دارد.

نامطلوبيت ابزار/رسانه داخلی

باوجود اين‌که زیست شبکه‌اي کاربران با ابزارمندی خود می‌تواند کميت و کيفيت فعاليت آن‌ها را تعيين کند، اما ابزارمندی شرط کافي برای فعاليت مزبور نخواهد بود. زیرا اين نوع ابزارمندی هرچند که شرايط را برای افراد جهت فعاليت شبکه‌اي آماده می‌کند، اما بخشی اعظمی از آن به‌واسطه عواملی مانند نبود اعتماد نسبت به شبکه‌هاي اجتماعي داخلی، ترس از افشايش اطلاعات خصوصي، بی‌اعتمادی نسبت به مالکان پيام‌رسان داخلي، محدوديت مخاطبان اين رسانه‌ها و ... می‌تواند تعديل شده و حتی مورد تهديد قرار گيرد. در اين معنا بسياری از مخاطبان

چند کارکردی شدن رسانه‌ها

یکی از راهبردهای زیست شبکه‌ای ابزارمند در سطح رسانه‌ها، چندکارکردی شدن رسانه‌های اجتماعی است. در این معنا شبکه‌هایی که از طریق ابزارهای هوشمند اجرا می‌شوند، فقط محدود به کارکرد سرگرم‌محورانه و یا برقراری ارتباط نیستند. خصلت جابه‌جایی کارکردی رسانه‌ها و توجه به نیازهای جدیدی که رفع آن‌ها معطوف به فضای رسانه است و همچنین خصلت چندکارکردی بودن رسانه‌ها که به دنبال کنارزدن رسانه‌های سنتی خود را نشان می‌دهد، به این دلیل برای زیست ابزارمند شبکه‌ای واجد اهمیت است که می‌تواند یک توجیه کارکردی برای آن باشد و به عنوان راهبردی که جزء بدنه زندگی شبکه‌ای است خود را آشکار کند. در واقع چندکارکردگرایی رسانه‌های اجتماعی با پویایی خود، زیست ابزارمند را برای کاربران توجیه‌پذیر می‌کند. رضوان ۴۲ ساله با اشاره به جابه‌جایی کارکردهای رسانه‌های اجتماعی می‌گوید:

اگرچه پر کردن اوقات فراغت فعالیت مهمی در حوزه شبکه‌های اجتماعی است اما کارکرد این شبکه‌ها تنها به این موضوع محدود نمی‌شود و هر روز نیازهای جدیدی برای افراد به وجود می‌آید که این شبکه برای رفع آن‌ها به کار برده می‌شوند.

چندسویگی کنش ارتباطی

یکی از الزامات زیست ابزارمند کاربران چندسویگی کنش ارتباطی در بستر شبکه‌های اجتماعی است. اگر در گذشته افراد ابزار لازم برای به دست آوردن اطلاعات و کاوش جهت سنجش صحت و سقم آن‌ها را در دست نداشتند، امروزه به موازات دسترسی کاربران به ابزارهای هوشمند می‌توانند با منابع اطلاعاتی و تولیدکنندگان محتوای رسانه‌ای تعاملات دوسویه داشته باشند. در این معنا آن‌ها فقط مصرف‌کننده نخواهند بود و با حذف جریان‌های یک‌سویه ارتباطی در فضای رسانه، کنش‌های ارتباطی خود را با استفاده از ابزارهای هوشمند به صورت چندسویه سازمان‌دهی می‌کنند. چند سویگی کنش‌های ارتباطی در فضای رسانه، به واسطه این‌که به وسیله ابزارهای هوشمند امکان‌پذیر می‌شود، بخشی از راهبرد زیست ابزارمند کاربران است. مهدی ۵۰ ساله می‌گوید:

در گذشته امکان تعامل مخاطب با رسانه به طور عملی وجود نداشت و اگر من مخاطب در مورد یک مطلب منتشر شده در روزنامه نقطه‌نظری داشته باشم باید به آن روزنامه نامه می‌نوشتم و یا تماس می‌گرفتم اما الان همه افراد می‌توانند با ادمن پیجشان در ارتباط باشند.

کنش سیاسی / اجتماعی ابزارمند

همان‌طور که پیش‌تر بیان شد رسانه‌های اجتماعی چند کارکردی شده‌اند و فقط به نیازهای ابتدایی افراد ارجاع ندارند. به همین دلیل بخشی از کارکرد جدید آن را می‌توان در قالب امور اجتماعی و سیاسی فهم کرد. به اعتبار پیشرفت ابزارهای هوشمند و همچنین توسعه نرم‌افزاری، کاربرانی که زیست شبکه‌ای ابزارمندی دارند با در دست داشتن تلفن همراه بخشی از فعالیت

خود را معطوف به کنش‌های سیاسی و اجتماعی می‌کنند. در واقع یکی از انگیزه‌های افراد برای استفاده از رسانه‌های اجتماعی، انگیزه نظارتی است؛ یعنی زمانی که افراد از رسانه‌های اجتماعی "برای اطلاع از جامعه، رویدادها و امور سیاسی خود" استفاده می‌کنند (والزوتلا و همکاران، ۲۰۱۹: ۸۰۳). در این معنا کنشگران شبکه‌ای به موازات زیست ابزارمند خود می‌توانند، ادبیات منتقدانه‌ای نسبت به وضع اجتماعی داشته باشند، نسبت به عملکردهای سیاسی واکنش نشان دهند، کنش جمعی را سازمان‌دهی کنند، وضعیت جامعه را در فضای رسانه بازنمایی کنند، از گروه‌های کمتربرخوردار حمایت کنند، بر امور اجتماعی نظارت کنند و حتی به حمایت احزاب سیاسی در انتخابات دوره‌ای بپردازند. به همین دلیل باید گفت زیست ابزارمند کاربران معطوف به امری اجتماعی است و راهبرد اجتماعی متناسب با خود را طلب می‌کند. امیر ۴۰ ساله می‌گوید:

فضای سیاسی در شبکه‌های اجتماعی نقد و اعتراض نسبت به مشکلاتی است که ناشی از عملکرد دولت است.

پایگاه‌بودگی شبکه‌های اجتماعی

اگرچه می‌توان تلفن‌های همراه را صورت تجمیم‌شده رسانه‌های سنتی قلمداد کرد، با وجود این نمی‌توان گفت رسانه‌های سنتی به‌طور کامل مضمحل شده‌اند. زیرا پس از توسعه نرم‌افزاری و رشد شبکه‌های اجتماعی، هر کدام از آن‌ها به‌صورت جداگانه در بستر رسانه‌های جدید ادامه حیات می‌دهند. در واقع رادیو، تلویزیون، روزنامه و ماهواره با حرکت از دنیای واقعی به دنیای مجازی، شبکه‌های اجتماعی را به پایگاهی برای فعالیت خود بدل کرده‌اند. در این معنا شبکه‌های اجتماعی بدیل صورت‌های سنتی ارتباطی و اخبار نیستند بلکه تجدید حیات مجدد آن‌ها را در درون خود فراهم می‌کنند تا کاربرانی که در این فضای تازه بر ساخته شده حضور دارند به‌صورت دیگری از آن‌ها استفاده کنند و به این شکل زیست شبکه‌ای ابزارمند آن‌ها را تشدید کنند. رحمان ۴۵ ساله می‌گوید:

آمارهای جهانی و ملی نشان می‌دهد هر روز بیشتر از تیراژ و شمار مخاطبان سایر رسانه‌ها قدیمی کم می‌شود و مردم به دلایل گوناگون از جمله سهولت دسترسی و وسعت انتشار به شبکه‌های اجتماعی روی می‌آورند. این وضعیت موجب شده است سایر رسانه‌ها برای بقای خود، بی‌شک در اینترنت پایگاهی داشته باشند.

همگرایی زنان در رسانه

بنابر نظر پاسخگویان یکی از نتایج زیست ابزارمند کاربران در رسانه‌های اجتماعی، افزایش هم‌دلی و همگرایی و تلاش برای پیدا کردن نقاط مشترک هویتی است که آن‌ها را به یکدیگر پیوند می‌دهد. با توجه به این‌که تلفن همراه امکان خوداظهاری هویتی را برای افراد فراهم می‌آورد (عاملی، ۱۳۸۷: ۷)، همگرایی گروه‌ها و افراد را نیز ممکن می‌کند. در میان کاربرانی که

به‌طور ابرارمند در فضای رسانه حضور دارند، می‌توان زنان را واجد شرایط لازم برای ایجاد هویت مشترک دانست. در واقع تلاش زنان و کنشگری آنان در رسانه‌های اجتماعی بخشی از نتایجی است که زیست ابرارمند کاربران به‌دنبال دارد. همچنین در کنار هم‌گرایی زنان در رسانه بازتفسیر و بازاندیشی در نقش زنان را به‌دنبال حضور گسترده آن‌ها در رسانه‌های اجتماعی باید گوشزد کرد. زینب ۵۳ ساله با اشاره به افزایش همدلی مخاطبان در رسانه‌ها می‌گوید:

رسانه‌های اینترنتی و تلفن‌های همراه علاوه بر افزایش کیفیت ارتباط، کمیت را هم اضافه کرده و روزبه‌روز قلوب انسان‌ها را به هم نزدیک‌تر می‌کند. این ابزارها باعث ارتباط و تجانس بین آدم‌ها می‌شود.

تکثر صدا و محتوا در فضای رسانه

به‌دنبال دسترسی افراد به ابزارهای هوشمند و تلفن‌های همراه باید در نظر داشت که نتیجه محتوم آن تکثر محتوای رسانه‌ای و تکثیر صدای کاربران خواهد بود. گسترش دامنه و تعداد آپ‌های ارتباطی، تنوع محتوا، جهان‌شمول شدن رسانه‌های اجتماعی را جز با ارجاع به کاربرانی که زیست خود را به‌طور ابرارمند در شبکه‌های اجتماعی تجربه کرده‌اند نمی‌توان فهم کرد. باید گفت از آنجایی که همه افراد در دنیای اجتماعی به‌دنبال ایجاد صدای مختص به خود هستند تا نابرابری موجود در صداها را جبران کنند، ابزارهای هوشمند و رسانه‌های اجتماعی می‌توانند این امکان را در اختیار افراد گذارند که با تولید محتوا و ایجاد ارتباط‌های فرامکان بتوانند در فضایی جدید صدای خود را به سایرین برسانند. مهران ۷۰ ساله می‌گوید:

تلفن‌های هوشمند و اپلیکیشن‌های آن تعداد و دامنه انتشار پیام در شبکه‌های اجتماع را بسیار افزایش داده است.

بازاندیشی عقلانی در بازار

با وجود حضور بیشتر اعضای جامعه در شبکه‌های اجتماعی و دسترسی سریع و آسان آن‌ها به ابزارهای هوشمند و به‌صورت کلی زندگی شبکه‌ای، می‌توان حدس زد که بخش‌های اقتصادی جامعه در صورت‌های سنتی بازاریابی تجدیدنظر کرده و به‌صورت عقلانی اهداف خود را در فضای رسانه‌ها دنبال می‌کنند. در این معنا با کاهش سهم بازارهای سنتی، شبکه‌های به‌صرفه خدماتی و اقتصادی در بطن رسانه‌های جدید ایجاد می‌شود و ابزارهای جدیدی را نیز جهت فعالیت در بازار ایجاد خواهد کرد. گزینه عقلانی فضای رسانه به‌منابه بازار و حتی سرمایه‌گذاری بر روی تلفن‌های همراهی که افراد با استفاده از آن‌ها به بازار رسانه‌ای دسترسی پیدا می‌کنند را می‌توان یکی از نتایج زیست شبکه‌ای ابرارمند تلقی کرد. سعید ۴۲ ساله می‌گوید:

پیام‌های چندرسانه‌ای و حضور برخط مردم در شبکه‌های اجتماعی سبب شده که سازمان‌های بزرگ و بازارهای جدید بیش از پیش به شبکه‌های اجتماعی وابسته شوند.

زیست هوشمند فرهنگ و جامعه

بنابر اذعان پاسخگویان این پژوهش، انتقال زیست واقعی به رسانه‌های اجتماعی به وسیله ابزارهای هوشمند باعث می‌شود که فرهنگ حاکم یک جامعه نیز به صورت برخط و هوشمند به حیات خود ادامه دهد. به اعتبار این نوع تغییر، عناصر فرهنگی و اجتماعی یک جامعه به وسیله تلفن‌های همراه و شبکه‌های اجتماعی صورتی دیداری پیدا خواهند کرد. در این معنا تولید محتوای فرهنگی/اجتماعی، تولید محتوای با کیفیت با استفاده از ابزارهای کارآمد و دیداری کردن فرهنگ تنها در صورتی امکان‌پذیر است که طیف عظیمی از افراد به صورت شبکه‌ای به واسطه ابزارهای هوشمند فعالیت مستمر داشته باشند. زیست هوشمند فرهنگ و جامعه نیز پیامد محتوم زیست شبکه‌ای ابزارمند افراد جامعه است. حسین ۵۰ ساله می‌گوید:

شبکه‌های اجتماعی به دلیل حضور افراد و اقشار مختلف اجتماعی شامل محتواهای متنوعی است که اغلب اجتماعی به معنای عام است یعنی شامل موارد فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و غیره است.

نتیجه‌گیری

برای درک بهتر مقوله هسته و نتایج نهایی تحقیق فوق تلاش شده است نتایج این پژوهش در قالب یک طرح‌واره نظری سطح خرد به‌عنوان بخشی از فرایند کدگذاری گزینشی نشان داده شود. تا مسیریایی که از طریق آن زیست ابزارمند کاربران بر ساخته می‌شود نشان داده شود. همان‌طور که در قسمت ۱ طرح‌واره نظری قابل مشاهده است توجه به توسعه فناورانه ابزارهای هوشمند برای بر ساخت زیست شبکه‌ای ابزارمند لازم است. این امر را می‌توان ابتدایی‌ترین یافته این پژوهش تلقی کرد. در این معنا توسعه فناورانه را می‌توان در سه حوزه پی‌گیری کرد. ابتدا تحولات سخت‌افزاری که بستری برای پیشرفت و توسعه شبکه‌های اجتماعی فراهم می‌کنند؛ دوم هژمونی ابزارهای هوشمند که برتری و تفوق ابزارهایی چون موبایل‌های هوشمند در زندگی اجتماعی را گوشزد می‌کند و سوم ارتقای فناورانه ابزارهای جدید که به واسطه رقابت شرکت‌های سازنده تلفن‌های هوشمند برای به‌دست آوردن بازار فروش محصولات خود را به زندگی اجتماعی پیوند می‌زند. پس از توسعه فناورانه ابزارهای هوشمند و تلاش شرکت‌ها برای عرضه محصولات خود به بازار، با توجه به برتری و وجه هژمونیک تلفن‌های هوشمند، افراد به خرید محصولات مزبور مبادرت ورزیده و به این شکل، مخاطبان شبکه‌های اجتماعی به صورت تصاعدی افزایش خواهد یافت. تمایل افراد به خرید ابزارهای هوشمند را باید پیش‌زمینه‌ای برای اهلی کردن فناوری جهت ورود به ساحت زیست اجتماعی و فردی آنان تلقی کرد. یعنی جایی که زیست هوشمند کاربران ضرورت پیدا کرده و فقط با فناوری موبایلی معنا می‌یابد. به اعتبار تلاش کاربران برای وارد کردن فناوری خام تلفن‌های هوشمند به فرایندهای خرد و کلان زندگی اجتماعی خود می‌توان آن را به‌زعم سیلورستون نوعی اهلی کردن تلفن‌های هوشمند تلقی کرد.

ارتباطات؛ سوم. کیفیت ابزاری محتوای رسانه‌ای و چهارم. غنای محتوا و ارتباطات رسانه‌ای. جنبه‌های ذکر شده برای تولید محتوا همگی به ویژگی‌های ابزاری ارجاع دارند. به این معنا که کاربران نمی‌توانند تولید محتوا کنند یا ارتباطات اجتماعی داشته باشند مگر آن‌که به تلفن هوشمند دسترسی داشته باشند. در کنار توسعه فناوری‌ها که بخشی از زیست ابزارمند کاربران را ایجاد می‌کند، تولید محتوای ابزارمند را نیز باید به عنوان یکی از ویژگی‌هایی در نظر گرفت که ماهیت و هویت افراد در نسبت با آن تولید محتوا شکل داده می‌شود. زیرا تولید محتوای مزبور به صورت کامل ایده‌ها، افکار، خواسته‌ها، نگرش‌ها و دغدغه‌های افراد را بازنمایی می‌کند. به همین دلیل باید به تولید محتوای ابزارمند به عنوان یکی از جنبه‌های ساخت هویت کاربران نگرست که با توجه به آن می‌توانند سوژگی خود را بازیابی کنند و دگرواره ببندیشند. به همین دلیل باید گفت دسترسی به تلفن همراه برای کاربران فراتر از یک وسیله ارتباطی محض خواهد بود. این نتیجه با یافته پژوهشی همتی و همکاران (۱۴۰۱) به علت تأکید بر بازتعریف هویت افراد به دلیل ارتباط دوسویه با موبایل همسو است. تولید محتوای ابزارمند به علت بالابردن ظرفیت کنشی برای افراد، می‌تواند به صورت مستقیم زیست شبکه‌ای کاربران را موجب شود. لازم به ذکر است که رابطه تولید محتوای ابزارمند با توسعه فناوری ابزارهای هوشمند با استفاده از یک پیکان دوسر در مدل مشخص شده است. به این معنا که روابط متقابل، رفت و برگشتی و هم‌افزایانه دارند.

برساخت اجتماعی زیست شبکه‌ای ابزارمند کاربران علاوه بر تولید محتوای ابزارمند به طور مستقیم از کنش‌های ابزارمحوری که در سطح رسانه ایجاد می‌شود نیز تأثیر می‌پذیرد. در بیان ساده‌تر می‌توان کنش‌های ابزارمحور را در چهارچوبی کلان‌تر نسبت به تولید محتوا شخصی و کاربرد فردی گوشی هوشمند فهم کرد. کنش ابزارمحور نیز به صورت کلی چهار جنبه دارد و در قسمت ۳ مدل قابل مشاهده است. در یک معنا می‌توان بخش اصلی زیست ابزارمند شبکه‌ای کاربران را کنش‌های ابزارمند آنان تلقی کرد. چراکه از طریق آن هم به عنوان مشارکت‌گر سیاسی شناخته می‌شوند و هم به عنوان کنش‌گران مدنی مطرح می‌شوند. می‌توان گفت یکی از ویژگی‌های تلفن‌های هوشمند، استفاده گسترده از شبکه‌های اجتماعی است. رسانه‌های اجتماعی از یک سو به منبع اصلی برای اخبار مربوط به امور عمومی تبدیل شده‌اند و از سوی دیگر مشارکت سیاسی افراد را افزایش می‌دهد. استفاده‌های اطلاعاتی از رسانه‌های اجتماعی شهروندی دموکراتیک را ترویج می‌کنند، زیرا آن‌ها به طور مداوم مشارکت سیاسی را تحریک می‌کنند (والزوتلا و همکاران، ۲۰۱۹: ۸۰۲). کنش‌های ابزارمحور در بستر شبکه‌های اجتماعی فراتر از آن کارکرد ابتدایی است که برای رسانه‌های اجتماعی در نظر گرفته شده بود. بنابراین در کنار ایجاد شبکه روابط اجتماعی و حتی سرگرم‌محوری می‌توان در قالب نظریه آپاراتزیست بیان کرد تلفن‌های هوشمند با توجه به قرارگرفتن در زمینه‌های اجتماعی جدید،

کارکردهای پیش‌بینی‌نشده‌ای را ایفا می‌کنند که یکی از آن‌ها تسهیل کنش‌های سیاسی و مدنی است. به این اعتبار، تلفن‌های هوشمند می‌توانند فرصت‌های جدیدی را برای افراد ایجاد کنند تا از طریق آن به تولید محتوا بپردازند و هویت اجتماعی و سیاسی خود را باز یابند. در کنار آن با توجه به قرار گرفتن تلفن هوشمند در موقعیتی اجتماعی یا سیاسی می‌توان در نظر داشت در یک فرایند برساختی به صورت اجتماعی شناخته خواهد شد نه در قالب یک امر فناورانه. این نتیجه با یافته پژوهشی مرادی‌فر و همکاران (۱۳۹۷)، مبنی بر رابطه بین استفاده از گوشی هوشمند و مشارکت اجتماعی و سیاسی و آگاهی سیاسی هم‌سو است. لازم به ذکر است که قسمت ۳ مدل با قسمت ۲ رابطه رفت و برگشتی داشته و به صورت مداوم یکدیگر را به صورت هم‌افزایانه تقویت می‌کنند و هر کدام به صورت مجزا زیست ابزارمند شبکه‌ای کاربران را موجب می‌شود. یکی دیگر از نتایجی که در بستر پژوهش حاضر به دست آمده است شرایطی است که در آن امکان تعلیق زیست شبکه‌ای ابزارمند کاربران وجود دارد. تعلیق زیست مزبور بنابر نتایج به دلیل نامطلوبیت ابزار/ رسانه داخلی خواهد بود. در این معنا حتی در صورت دسترسی به تلفن هوشمند و داشتن توانایی جهت تولید محتوا، بی‌اعتمادی نسبت به رسانه‌های داخلی و نامطلوبیت مرتبط با آن ابزار مربوطه را بی‌کارکرد نشان خواهد داد. به همین دلیل این امر می‌تواند زیست ابزارمند را با تعلیق مواجه کند. این نتیجه نیز در بستر پژوهش حاضر به دست آمده و با تحقیقات قبلی هم‌سو یا متناقض نیست.

پیشنهادها

بر اساس نتایج حاصله به محققان حوزه اجتماعی و ارتباطات پیشنهاد می‌شود جنبه‌های اجتماعی و فرهنگی فناورانه و به خصوص تأثیرات اجتماعی تلفن‌های هوشمند بیشتر مورد توجه قرار گیرد. به همین دلیل در قالب رویکردهای جامعه‌شناسانه، فناوری و وجوه مختلف آن مورد نقد قرار داده شود و ماهیت آن نه به عنوان یک امر نابهنجار بلکه به عنوان بخشی محتوم از زندگی اجتماعی با کارکردهای اجتماعی واجد اهمیت، مورد واکاوی قرار گیرد. در این معنا دور شدن از نگاه‌های آسیب‌شناسانه به فناوری یک امر ضروری بوده و همواره باید فراتر از ارجاعات فردی بدان نگریم.

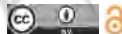
منابع

- اجاق، سیده زهرا و نورزا، فراهه (۱۴۰۱). تحلیل ماهیت تعامل کودکان ۹ تا ۱۱ ساله با گوشی هوشمند: یک مطالعه کیفی. *مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران*، ۱۱(۳)، ۸۳۳-۸۶۱. doi: 10.22059/JISR.2022.330237.1238
- افشانی، سیدعلیرضا؛ روحانی، علی و کیانی‌ده‌کیانی، حامد (۱۳۹۸). کاوش بی‌قدرتی شغلی پرستاران. پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران، ۸(۳)، ۱-۱۸. doi: 10.22108/SRSP.2020.120991.1487
- بروجردی، مهدخت و ایلالی، سید حسن (۱۳۹۷). پیامدهای زیست مجازی ایرانیان. *مطالعات رسانه‌های نوین*، ۴(۱۶)، ۷۵-۱۱۰. <https://doi.org/10.22054/nms.2019.33142.508>
- جوادی، علی؛ فلاح، علی، متانی، مهرداد و باقرزاده، محمدرضا (۱۴۰۲). الگوی پیشاپندهای محیط رسانه‌های اجتماعی با رویکرد اعتماد رسانه‌ای - اجتماعی به امنیت اجتماعی. *رسانه*، ۳۴(۴): ۱۵۹-۱۸۷. <https://doi.org/10.22034/bmsp.2023.337398.1717>
- دلورپور، محمدآقا؛ آرام دهنه، احمد و نیک‌منش، سارا (۱۴۰۰). اعتیاد به گوشی‌های هوشمند و نقش آن در سلامت روانی کاربران نوجوان. *مطالعات رسانه‌های نوین*، ۷(۲۸)، ۳۰۵-۳۳۷. <https://doi.org/10.22054/nms.2022.45109.794>
- زکی، محمدعلی (۱۴۰۰). تلفن همراه هوشمند، جوانان و جامعه در ایران (تحلیل ثانویه کلیه مقالات مجلات علمی پژوهشی طی سال‌های ۱۳۸۵ - ۱۳۹۹). *مطالعات کاربردی در علوم اجتماعی و جامعه‌شناسی*، ۴(۱) ۱-۱۸.
- عاملی، سعیدرضا (۱۳۸۷). فردگرایی جدید و تلفن همراه: تکنولوژی فردگرایی و هویت. *نامه علوم اجتماعی*، ۵(۱)-۴۴.
- فرقانی، محمدمهدی و بدیعی، بهار (۱۳۹۴). فرآیند اهلی‌سازی تکنولوژی رسانه‌ای: تجربه زیسته جوانان ایرانی در پذیرش تلفن همراه هوشمند. *مطالعات رسانه‌های نوین*، ۱(۴)، ۱۳۳-۱۷۸. <https://doi.org/10.22054/cs.2015.4815>
- فروغی، مریم؛ مجیدی قهرودی، نسیم و رسولی، محمدرضا (۱۴۰۰). واکاوی عوامل مرتبط با بازنمایی بدن در شبکه‌های مجازی در بین کاربران ایرانی اینستاگرام. *رسانه*، ۳۲(۱)، ۵۳-۸۴. <https://doi.org/10.22034/bmsp.2021.132253>
- قدمی، مجید (۱۳۹۲). فرصت‌ها و تهدیدهای استفاده از تلفن همراه در میان دانش‌آموزان دوره متوسطه. *خانواده و پژوهش*، ۹(۳)، ۴۳-۵۸.
- کوثری، مسعود؛ خیرخواه، طاهره و جوادی‌یگانه، محمدرضا (۱۳۸۵). کاربردهای تلفن همراه برای کاربران ایرانی با تأکید بر نظریه استفاده و خوشنودی. *مطالعات فرهنگی و ارتباطات*، ۲(۷)، ۲۰۵-۲۲۶.
- محمدی‌سیف، معصومه و عارف، محمد (۱۳۹۴). تلفن همراه؛ تهدیدها و تبعات زیستی آن در میان جوانان. *اسلام و مطالعات اجتماعی*، ۳(۱)، ۱۵۵-۱۹۴.
- مرادی‌فر، سعیده؛ امید، علی و بصیری، محمدعلی (۱۳۹۷). تبیین تأثیر تلگرام بر رویکرد مشارکت سیاسی (مطالعه موردی دانشگاه اصفهان). *رسانه*، ۲۹(۲)، ۱۰۵-۱۲۶.
- عمیدی‌مظاهری، مریم؛ کرباسی، مجتبی و محتشمی، محمدرضا (۱۳۹۲). استفاده از امکانات جانبی فناوری تلفن همراه در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان. *تحقیقات نظام سلامت*، ۱۰(۲)، ۲۷۶-۲۸۵.
- نیومن، ویلیام لاورنس (۱۳۹۰). روش‌های پژوهش اجتماعی. ترجمه ابوالحسن فقیهی و عسل آغاز. تهران: انتشارات ترمه.
- همتی، رضا؛ آقابابایی، احسان و اسماعیلی، فائقه (۱۴۰۱). تحلیل تفسیری معنای تلفن همراه در زندگی دانشجویان دختر دانشگاه اصفهان. *مطالعات رسانه‌های نوین*، ۸(۳۱)، ۱۷۳-۲۰۹. <https://doi.org/10.22054/nms.2022.57174.1097>

- Afshani, S., Ruhani, A., & Kiani-Dehkiani, H. (2019). Exploring Job Powerlessness of Nurses. *Strategic Research on Social Problems*, 8(3), 1-18. [In Persian] doi: 10.22108/SRSPI.2020.120991.1487.
- Al-Mamun, F., Mamun, M. A., Prodhani, S., Mukhtarul, M., Griffiths, M. D., Muhi, M., & Sikder, M. T. (2023). Nomophobia among university students: Prevalence, correlates, and the mediating role of smartphone use between Facebook addiction and nomophobia. *Heliyon*, 9(1) 2-9.
- Alotaibi, M. S., Fox, M., Coman, R., Ratan, Z. A., & Hosseinzadeh, H. (2022). Perspectives and experiences of smartphone overuse among university students in Umm Al-Qura University (UQU), Saudi Arabia: A qualitative analysis. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(7), 43-97.
- Ameli, S. R. (2008). New individualism and mobile phone: technology of individualism and identity. *Social Sciences Journal*, 5, 1-44. [In Persian]
- Amidi Mazaheri, M., Karbasi, M. M., mohtashami, SH. (2013). The use of mobile phone features among Students in Isfahan University of Medical Sciences. *Health system research*, 10(2), 276-285. [In Persian]
- Borojerdi, M., & ilali, S. H. (2019). Consequences of Iranians virtual life. *New Media Studies*, 4(16), 75-110. [In Persian] <https://doi.org/10.22054/nms.2019.33142.508>.
- Çağan, Ö., Ünsal, A., & Çelik, N. (2014). Evaluation of college students' the level of addiction to cellular phone and investigation on the relationship between the addiction and the level of depression. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 114, 831-839.
- Delavarpour, M., Aramdahaneh, A., & Nikmanesh, S. (2021). The Role of the Smartphone Addiction in Adolescence's Mental Health. *New Media Studies*, 7(28), 305-337. [In Persian] [<https://doi.org/10.22054/nms.2022.45109.794>]
- Fabio, R. A., Stracuzzi, A., & Lo Faro, R. (2022). Problematic smartphone use leads to behavioral and cognitive self-control deficits. *environmental research and public health*, 19(12), 7445.
- Forghan, M. M., & Badiee, B. (2015). The Process of Domestication of Media Technology: The Lived Experience of Iranian Youth in Using Smartphones. *New Media Studies*, 1(4), 133-178. [In Persian] <https://doi.org/10.22054/cs.2015.4815>
- Foroughi, M., majidi, N., & rasouli, M. (2021). Analysis of elements of body representation in virtual networks among Iranian Instagram users. *Rasaneh*, 32(1), 53-84. [In Persian]. <https://doi.org/10.22034/bmsp.2021.132253>
- Ghadami, M. (2012). Mobile Phone Use among High School Students: Opportunities and Threats. *Family and Research*, 9(3), 43-58. [In Persian].
- Hawi, N. S., & Samaha, M. (2017). Relationships among smartphone addiction, anxiety, and family relations. *Behaviour & Information Technology*, 36(10), 1046-1052.
- Hemmati, R., Aqababae, E., & Esmaeeli, F. (2022). Qualitative interpretation of the meaning of mobile phone in the life of female students of University of Isfahan. *New Media Studies*, 8(31), 173-209. [In Persian]. <https://doi.org/10.22054/nms.2022.57174.1097>
- Javadi, A., Fallah, A., matani, M., & bagherzadeh, M. (2023). Designing a model of social media environment antecedents with a social media trust approach to social security. *Rasaneh*, 34(4), 159-187. [In Persian] <https://doi.org/10.22034/bmsp.2023.337398.1717>
- Katz, J. E. (2007). Mobile media and communication: Some important questions. *Communication monographs*, 74(3), 389-394.
- Kothari, M., Khairkhah, T., & Javadiyegane, M R. (2006). Mobile phone applications for Iranian users with an emphasis on the theory of use and pleasure. *Cultural and Communication Studies*, 2(7), 205-226. [In Persian].
- Ling, R., & Lai, C. H. (2016). Microcoordination 2.0: Social coordination in the age of smartphones and messaging apps. *Communication*, 66(5), 834-856.
- Maryam, O. M., Mojtabi, K., & Mohtashmi, M. S. (2014). The use of mobile phone technology peripherals in students of Isfahan University of Medical Sciences. *Health System Research*, 10(2), 276-285. [In Persian].
- Mohammadi Seif, M., & Aref, M. (2015). Cell Phone: its Biological threats and Consequences among Teenagers. *Islam and Social Studies*, 3(1), 155-194. [In Persian].

- Moradifar, S. Omid, A., & Basiri, M. A. (2018). Explaining Impact of Telegram Messenger on Political Participation Approach (Case Study: Isfahan University). *Rasaneh*, 29(2), 105-126. [In Persian].
- Newman, W. L. (2010). *Social research methods*, translated. by: Abolhasan Faqih and Asal Azam. Tehran: Termeh Publications. [In Persian].
- Ojagh, Z., & Nurzad, F. (2022). Analyzing the Nature of Interaction of 9 - 11 Years Old Children with Smartphones: A Qualitative Study. *Social Studies and Research in Iran*, 11(3), 833-861 [In Persian]. <https://doi.org/10.22054/nms.2019.33142.508>.
- Panwar, S., & Agrawal, V. (2021). Impact of smartphone usage on employee engagement and employee performance in Indian corporate sector. *Statistics and Management Systems*, 24(3), 633-644.
- Stevic, A., Schmuck, D., Matthes, J., & Karsay, K. (2021). Age Matters: A panel study investigating the influence of communicative and passive smartphone use on well-being. *Behaviour & Information Technology*, 40(2), 176-190.
- Valenzuela, S., Halpern, D., Katz, J. E., & Miranda, J. P. (2019). The paradox of participation versus misinformation: Social media, political engagement, and the spread of misinformation. *Digital Journalism*, 7(6), 802-823.
- Wong, S. M., Chen, E. Y., Wong, C. S., Suen, Y. N., Chan, D. L., Tsang, S. H., & Hui, C. L. (2022). Impact of smartphone overuse on 1-year severe depressive symptoms and momentary negative affect: Longitudinal and experience sampling findings from a representative epidemiological youth sample in Hong Kong. *Psychiatry Research*, 318, 114-939.
- Yadav, M. S., Kodi, S. M., & Deol, R. (2021). Impact of mobile phone dependence on behavior and academic performance of adolescents in selected schools of Uttarakhand, India. *Education and Health Promotion*, 10(27), 1-7.
- Zaki, M. A. (2020). Smartphone, youth and society in Iran (secondary analysis of all articles in scientific research journals during the years (1385-1399). *Applied Studies in Social Sciences and Sociology*, 4 (1), 1-18. [In Persian]. <https://www.gsmaintelligence.com>
www.idc.com

© Authors, Published by Bureau of Media Studies and Planning. This is an open-access paper distributed under the CC BY (license <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 رتال جامع علوم انسانی